

Bayer Zsolt: Emberhez méltó gond (2. rész)

2021 augusztus 20. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

A Dobó esküjére minden kard kivillant. Egy lélekkel kiáltották: – Esküszünk! Esküszünk!”

Emberhez méltó gondok...

Kutatok előbb gyermekkorom dzsungelében.

A kis Bicebócának emberhez méltó gondja volt. És Dióbél királyfinak is, Furfangos Cintulának is, Kuckó királynak is, szénéget? Munk Péternek is, tengerjáró Szindbádnak is, Ali babának is, Hüvelyk Matyinak is, Dudorász Petinek is, Aladdinnak is és a Gólyakalifának is, nem beszélve a legkisebb fiúkról és a legkisebb királyfiakról... Halló! Milyen multikulturális világban nőttem én fel, emberek, itt, a hatvanas évek végi, hetvenes évek eleji Kádár-kifőzdeben! De emberhez méltó gondja volt Nemecek Ernőnek és Nyilas Misinek is; Dobónak, Bornemisszának, Mecsseynek; Agamemnónnak, Akhilleusznek, Odüsszeusznek; Robin Hoodnak és Oroszlánszívű Richárdnak; Tom Sawyernek és Huckleberry Finn-nek; Old Shatterhandnek és Winnetounak – de Cooper hőseinek még inkább, gondolj csak az utolsó mohikánra.

Emberhez méltó gondokkal küszködtek Verne hősei is mind, különös tekintettel Phileas Foggra, akit hamarosan majd betiltanak mint a fehér felsőbbrendűség és gyarmatosítás megtestesítjét (mindenki az lesz, aki tud írni, olvasni és számolni, csak idő kérdése ez...).

Emberhez méltó gondja volt Matulának és Csónakosnak – és (kacagj!) – Vuknak is; és a koppányi agának; Robinson Crusoe-nak szintúgy; Twist Olivér és Copperfield Dávid...

S amikor Laodameia szerelme erejével visszaperli Proteszilaoszt Hádész birodalmából, ha csak egy éjszakára is – az is elég emberi gondnak tűnik még; de emberhez méltó gondja van Balassinak, az „istentelen magyarnak is”, és Tábori Elemérnek, a másik Gólyakalifának, a Babitsénak, s persze Jónásnak, aki még tudta, milyen az, amikor „hőtlenné lettek a szavak”...

Emberhez méltó gondok győörték Rieux doktort, Camus hőseit; és Németh Lászlót, Kertmagyarország álmódóját; a népieket és urbánusokat; Kosztolányi Pacsirtáját, és Sárszeg lakóit, Esti Kornélt, Édes Annát és a Hajnali részegség égre meredő költőjét:

„Nézd csak, tudom, hogy nincsen mibe hinnem / s azt is tudom, hogy el kell mennem innen, / de pattanó szívem feszítve húrnak, / dalolni kezdtem ekkor azúrnak, annak, kiről nem tudja senki, hol van, / annak, kit nem lelek se most, se holtan. / Bizony, ma már, hogy izmaim lazúlnak, / úgy érzem én, barátom, hogy a porban, / hol lelkek és göröngyök közt botoltam, / mégis csak egy nagy, ismeretlen úrnak / vendége voltam.”

Emberhez méltó gondja van Hans Castorpnak is, barátaim; és a második világháborús nagyregények minden hőségének – Yossariannak, Willie Keith-nek, Hearnnak, Cummingsnak és Croftnak, Christian Diestl hadnagynak, Noah Ackermannak és Michael Whiteacre-nek; és bizony, Martin Hessler ezredesnek is...

S ott van Mihály és Ervin – ki Páter Severinus lesz – és Szepetneki János és Ulpius Tamás és Ulpius Éva – csupa emberhez méltó gond az Utas és holdvilágból; és egy másik Szindbád, a Krúdyé, és Rezeda Kázmér és az elsüllyedt polgári világ és a furcsa, vissza-visszatérő idő, mely megmártózik Latinovits húslevesében; és Az ötödik pecsét, s benne Tomoceszkatitit és Gyugyu létezésének örök, emberhez méltó dilemmája; s az Ady gondja is emberhez méltó gond még, ahogy tolják haza talicskán az öntudatlanul részeg költőt, de itt marad utána ez:

„Uram, az én rögöm magyar rög, / Meddő, kisajított. Mit akar / A te nagy mámor-biztatásod? / Mit ér bor- és vér-áldomás? / Mit ér az ember, ha magyar?” [...]

„Uram, bocsásd el bús szolgádat, / Nincs semmi már, csak: a Bizony, / Az ősz Bizony, a biztos romlás. / Ne igézz, ne bánts, ne itass. / Uram, én többet nem iszom.”

„Van csömöröm, nagy irtózásom / S egy beteg, fonnyadt derekam. / Utolszor meghajlok előtted, / Földhöz vágom a poharam. / Uram, én megadom magam.”

S már látom, mint kap paripára, / Vállamra üt, nagyot nevet / S viszik tovább a táltosával / Pogány dalok, víg hajnalok, / Boszorkányos, forró szelek. / Száll Keletről tovább Nyugatra, / Új, pogány tornákra szalad / S én feszülettel, tört pohárral, / Hült testtel, dermedt-vidoran / Elnyúlok az asztal alatt.”

S még ez is:

„Havas Krisztus-kereszt az erdőn, / Holdas, nagy, téli éjszakában: / Régi emlék. Csörgős szánkóval / Valamikor én arra jártam / Holdas, nagy, téli éjszakában. / Az apám még vidám legény volt, / Dalolt, hogyha keresztre nézett, / Én meg az apám fia voltam, / Ki unta a faragott képet / S dalolt, hogyha keresztre nézett. / Két nyakas, magyar kálvinista, / Miként az Idő, úgy röptünk, / Apa, fiú: egy Igen s egy Nem, / Egymás mellett dalolva ültünk / S miként az Idő, úgy röptünk. / Húsz éve elmúlt s gondolatban / Ott röptél a szánom az éjben / S amit akkor elmulasztottam, / Megemelem kalapom mélyen. / Ott röptél a szánom az éjben.”

Istenem... S ott van még Sinka Istvánunk az emberhez méltó gondokkal:

„Egyszer volt szép az anyám tánca, / mikor kendőjét gyepre hányta, / a Korhány vizénél, Pusztapándon, / s bokázó

lába pásztort?znél, / öles apám öröme / szállt, mint illat a virágon. / De gyönyör? lábán víg figurát / ered? táncába
? se vitt, / csak mutatta ringó mozdulattal / halálba járó ?seit. / Mert ugyanaz sírt fel a flótán, / hogy meghaltak azok
ima nélkül, / nagy szakállal, akasztófán.”

S engedtesék még meg Móricz említése, s Csáth Gézáé, aki morfinistaként is tudta, mi az emberhez méltó gond,
és persze József Attiláé, mert ? így üzen:

„Akár egy halom hasított fa, / hever egymáson a világ, / szorítja, nyomja, összefogja / egyik dolog a másikat / s így
mindenik determinált. / Csak ami nincs, annak van bokra, / csak ami lesz, az a virág, / ami van, széthull darabokra.
[...]

Im itt a szenvedés belül, / ám ott kívül a magyarázat. / Sebed a világ – ég, hevül / s te lelkedet érzed, a lázat. / Rab
vagy, amíg a szíved lázad – / úgy szabadulsz, ha kényedül / nem raksz magadnak olyan házat, / melybe háziúr
települ. / Én fölnéztem az est alól / az egek fogaskerekére – / csilló véletlen szálaiból / törvényt sz?tt a mult
szöv?széke / és megint fölnéztem az égre / álmain g?zei alól / s láttam, a törvény szövedéke / mindig fölfeslik
valahol.

[...]

Láttam a boldogságot én, / lágy volt, sz?ke és másfél mázsa. / Az udvar szigorú gyöpén / imbolygott göndör
mosolygása. / Led?lt a puha, langy tocsába, / hunyorgott, röffent még felém – / ma is látom, mily tétovázva / babrált
pihéi közt a fény.”

De hát tudjuk, elmaradott világ volt az, hiszen például neki, a nyomorgó számkivetettnek meg kellett tanulnia írni,
olvasni és számolni, aztán Párizsban, a Sorbonne-on tanulhatott, úgy ám...

És emlegessük végül Pet?fit, az emberhez méltó gondok ?rz?jét, s vegyük górcs? alá egyik intelmét:

„Ne fogjon senki könnyelm?en / A húrok pengetéséhez! / Nagy munkát vállal az magára, / Ki most kezébe lantot
vesz. / Ha nem tudsz mást, mint eldalolni / Saját fájdalmad s örömed: / Nincs rád szüksége a világnak, / S azért a
szent fát félretedd.”

Ezek itt, ma semmi mást nem tudnak eldalolni, mint a saját fájdalmukat s örömeiket – fájdalmuk s örömük pedig
beteg, ocsmány és elállatiasodott.

Nekünk ezzel semmi dolgunk nincsen, mert nem is lehet. Mi a régi világ gyermekei vagyunk, zsigereinkben
hordozzuk a régi világ kulturális szövedékét. S ha ezért majd csupa kisbet?vel beírnak a nagykönyvbe? Úgy
legyen. Ezeknek a nyomorult senkiknek a nagykönyvében csak csupa-csupa kisbet?vel érdemes és szabad
bekerülni. Amúgy pedig, ezt tartsuk szem el?tt, mert ez az emberhez méltó gond:

„– Esküszöm az egy él? Istenre – hangzott az ünnepi mormolás. – ...hogy véretem és életemet a hazáért és
királyért, az egri vár védelmére szentelem. Sem er?, sem fortély meg nem félemlít. Sem pénz, sem ígélet meg nem
tántorít. A vár feladásáról sem szót nem ejtek, sem szót nem hallgatok. Magamat élve sem a váron belül, sem a
váron kívül meg nem adom. A vár védelmében elejét?l végéig alávetem akaratomat a nálamnál feljebb való
parancsának. Isten engem úgy segéljen! – Úgy segéljen! – zúgták egy hanggal. – És most magam esküszöm –
szólt Dobó, két ujját a feszületre emelve. – Esküszöm, hogy a vár és az ország védelmére fordítom minden er?met,
minden gondolatomat, minden csepp véretem. Esküszöm, hogy ott leszek minden veszedelemben veletek!
Esküszöm, hogy a várat pogány kezére jutni nem engedem! Sem a várat, sem magamat élve meg nem adom! Föld
úgy fogadja be testemet, ég a lelkeket! Az örök Isten taszítson el, ha eskümet meg nem tartanám! Nem
kételkedett azon senki. Lángolt mindenkinek az arca, mert t?z égett mindenkinek a szívében. A Dobó esküjére
minden kard kivillant. Egy lélekkel kiáltották: – Esküszünk! Esküszünk!”

A cikksorozat els? része [ide kattintva](#) érhet? el.

(Borítókép forrása: MTI/Komka Péter)

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen:
<https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen:
<https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló